

HUM251 Osmanlı Türkçesi I

2026–2027 Güz Dönemi | Ders İzlenesi (Syllabus)

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Entegrasyonlu

SKH 4
Nitelikli Eğitim

SKH 11
Sürdürülebilir Şehirler
ve Topluluklar

Öğretim Elemanı Bilgileri

Öğretim Elemanı	Dr. Yasemin Özcan Gönülal
Ofis	Genel Kültür Dersleri Bölümü Binası
Telefon	750 78 01
E-posta	yaseminozcan@iyte.edu.tr
Ofis Saatleri	Pazartesi-Çarşamba

Dersin Amacı

- Öğrencilere Osmanlı Türkçesinde kullanılan alfabeyi, harflerin yazılış ve okunuş özelliklerini, Türkçe kök ile eklerin bu alfabe ile nasıl ifade edildiğini öğretmek,
- Başlangıç düzeyinde Osmanlı Türkçesinin dil bilgisi kurallarını, Türkçe kelimelerin yanı sıra Arapça ve Farsçadan geçen alıntı sözcüklerin gramer yapılarını kavratmak,
- Matbu ve başlangıç düzeyindeki el yazması metinleri doğru biçimde okuma, anlama ve günümüz Türkçesine aktarma (çevirme) yetkinliği kazandırmak,
- Öğrencilerin tarihsel, edebi ve kültürel metinlerle doğrudan temas kurabilmelerine ve birinci elden kaynakları inceleyebilmelerine temel oluşturmaktır.

Dersin Öğrenim Çıktıları ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleriyle İlişkisi

HUM 251 Osmanlı Türkçesi I dersi Osmanlı Türkçesinin alfabe, gramer ve imla yapısını kavratarak birincil kaynaklara erişim yetkinliği kazandırmayı hedeflemektedir (*SKH 4: Nitelikli Eğitim*). Ders kapsamında gerçekleştirilen matbu ve el yazması metin okuma çalışmaları, tarihsel ve edebi yazılı mirasın çözümlenip gelecek nesillere aktarılmasına katkı sunmaktadır (*SKH 11: Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar*).

SKH 4 – Nitelikli Eğitim

- Öğrenciler, Türk dilinin tarihsel süreçteki yazılı kaynaklarını, matbu ve el yazması metinlerini okuma, anlama ve çözümleme yetkinliği kazanır.

SKH 11 – Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar

- Öğrenci, somut olmayan kültürel mirasın korunması konusunda farkındalık sahibi olur.

Ölçme ve Değerlendirme

Değerlendirme Bileşeni	Ağırlık	Tarih
Ara Sınav	%30	7. Hafta (***)
Derse Katılım (<i>hazırlıklı gelme, aktif katılım</i>)	%10	Dönem boyunca
Dijital Metin Transkripsiyon Projesi*	%20	10-13. hafta
Final Sınavı	%40	Dönem sonu (***)

Devam: Öğrencinin üç haftayı aşan devamsızlığı başarısızlık nedeni sayılır.

- ***Dijital Metin Transkripsiyon Projesi:** Öğrenciye dönem ortasında verilen 1 sayfalık matbu bir Osmanlıca metnin (örneğin erken cumhuriyet veya geç Osmanlı dönemi gazete/dergi kupürü) transkribe edilmesi, bilinmeyen kelimelerin sözlük çalışmasının yapılması ve teslimi

Değerlendirme Ölçütleri (Rubrik Örneği)

1. **Harf ve İmla Doğruluğu:** Kelimelerin harf ve okutucu karşılıklarının doğru tespiti %40
2. **Anlamlandırma / Çeviri:** Okunan metnin günümüz Türkçesine doğru ve akıcı aktarımı %30
3. **Gramer ve Tahlil:** Eklerin, Arapça/Farsça alıntı yapıların doğru çözülmesi %20
4. **Terminoloji ve Sözlük Kullanımı:** Kelime köklerinin ve bağlamsal anlamların doğru tespiti %10

Ara Sınav: 25 Kasım Çarşamba Saat 10.00

Dönem Sonu Sınavı: 13 Ocak Çarşamba Saat: 10.00

Haftalık Ders Programı ve SKH Bağlantıları

Her haftanın konusu, ilgili Sürdürülebilir Kalkınma Hedef(ler)iyle ilişkilendirilmiştir.

Hafta	Konu	SKH Bağlantısı
1	Dersin kapsamı, tanıtımı ve tanışma	
2	Osmanlı Türkçesinin tarihi gelişimi, kapsadığı dönemler, temel metin türleri ve arşiv mirasının korunmasındaki önemi	SKH 4, SKH 11
3	Arap harfli Türk alfabesi, harflerin yalın, başta, ortada ve sonda yazılış biçimleri	SKH 4, SKH 11
4	Arap harfli Türk alfabesi, harflerin yalın, başta, ortada ve sonda yazılış biçimleri	SKH 4, SKH 11
5	Bitişen ve bitişmeyen harfler, harekeler, okutucu harflere (elif, vav, he, ye) giriş	SKH 4, SKH 11
6	Temel düzey matbu kelime okuma/yazma alıştırmaları, imla kurallarının pekiştirilmesi	SKH 4, SKH 11
7	Rik'a yazısının temel özellikleri, matbu yazıdan farkları ve basit el yazısı kelimeleri okuma	SKH 4, SKH 11
8	Ara Sınav: İlk 7 haftanın konularını kapsayan değerlendirme	—
9	Osmanlı Türkçesindeki Arapça ve Farsça alıntı sözcüklerin yapısı, kökler ve temel gramer kuralları	SKH 4, SKH 11
10	Sayıların yazılışı, Türkçe eklerin yazılışı (çözümleme) ve Osmanlı Türkçesi gramerine genel bakış	SKH 4, SKH 11
11	Klasik ve geç dönem matbu Türkçe metinlerin çözümlemesi, anlama ve çeviri uygulamaları	SKH 4, SKH 11
12	Belge ve matbu eser parçaları üzerinde okuma, anlama ve günümüz Türkçesine aktarma pratikleri	SKH 4, SKH 11
13	Çeşitli edebi ve tarihi metinlerden örnekler üzerinde transkripsiyon ve anlama çalışmaları	SKH 4, SKH 11
14	Tüm dönemin konularının özeti, metin tahlilleri ve final sınavına hazırlık	SKH 4, SKH 11
15	Final Sınavı	

Kullanılan ve Önerilen Kaynaklar

Kitaplar

- Develi, Hayati, Osmanlı Türkçesi Kılavuzu 1, Kesit Yayınları, İstanbul, 2015.
- Develi, Hayati, Osmanlı'nın Dili, Kesit Yayınları, İstanbul, 2009.
- Kartallıoğlu, Yavuz, Osmanlı Konuşma Dili, Kesit Yayınları, İstanbul, 2017.
- Timurtaş, Faruk K., Osmanlı Türkçesine Giriş 1, Alfa Yayınları, İstanbul, 2000.
- Devellioglu, Ferit, Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi, İstanbul, 1993.
- Şemsettin Sami, Kâmûs-i Türkî, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1999.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Hakkında

Bu izlencede atıfta bulunulan BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH), 193 üye devletin 2015'te benimsediği ve 2030'a kadar hayata geçirilmesi hedeflenen 17 küresel hedeftir. HUM251'de bu hedefler; somut olmayan kültürel mirasın korunması konusunda bir çerçeve sunar. Edebi, tarihî ve belgesel mirası içeren arşiv belgeleri, kitabeler ve matbu eserler toplumsal hafızanın taşıyıcısıdır. Derste edinilen metin okuma ve çevirme becerisi, yerel ve ulusal düzeydeki kültürel mirasın korunmasına, belgelenmesine ve gelecek nesillere aktarılmasına doğrudan katkı sunar.

Başarılar dileğiyle,

Dr. Yasemin Özcan Gönülal | İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü